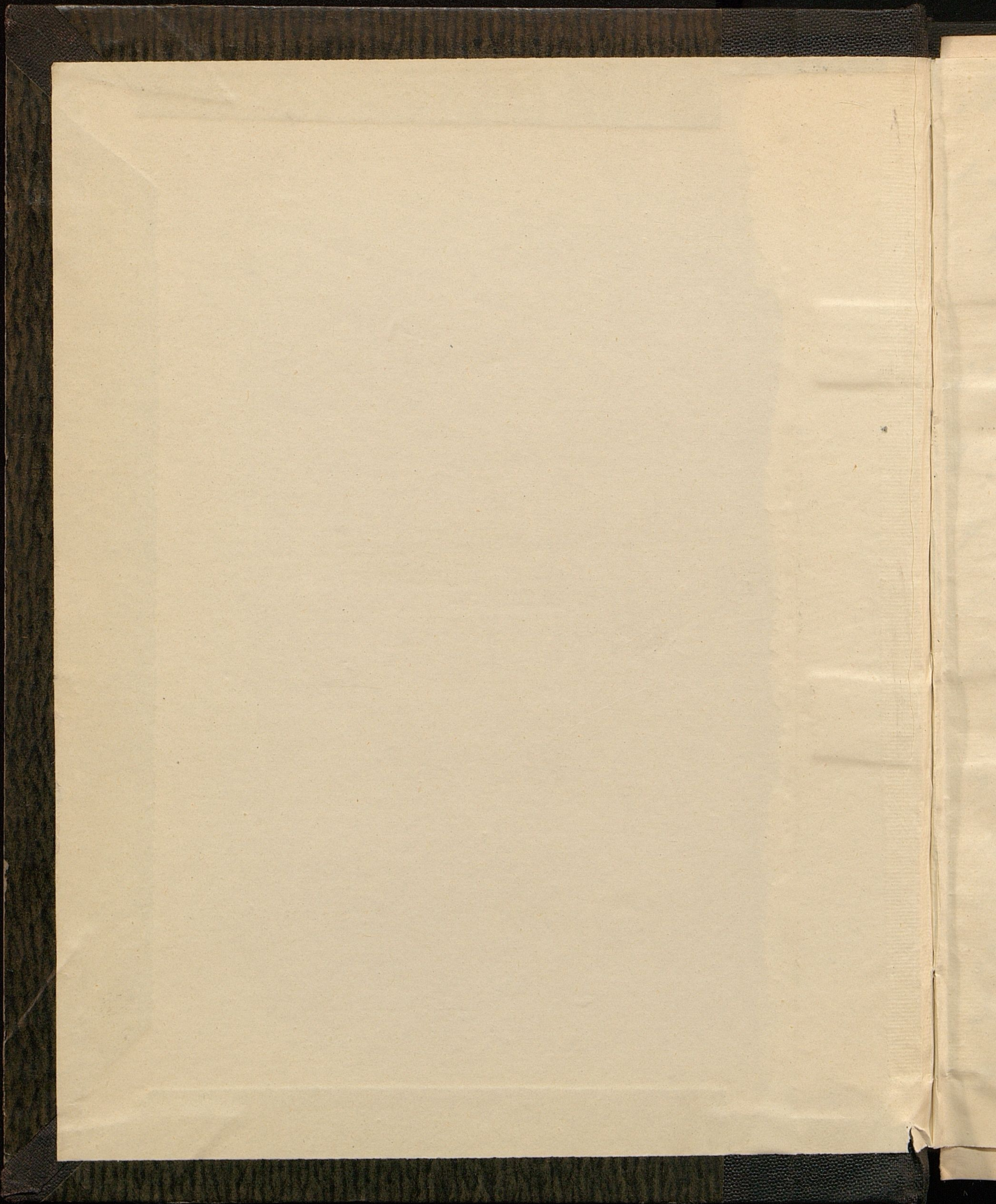

13

57

~~XXXIX.~~ G. 93. num. 5. 7

Disputatio
ad

1637, 12

19
I. unic. ff. de con-
dictione ex Lege,

21

Quam

Deo Ter Opt. Max. adjuvante,

Magnifico & Nobilissimo Jctorum Collegio in inclutâ
Jenensi Academiâ permittente,

Præsidente,

Viro

Amplissimo, Consultissimo atque Excellentissimo

DN. ERASMO UNGEPAUR;

Jcto Eminentissimo, Antecessore hujus Aca-
demix Celeberrimo, Consiliario Saxonico, Curix Provin-
cialis & Scabinatûs Adessore gravissimo &c. Dn. Præce-
ptore ac Fautore suo æviternum

colendo,

Publico examini subjiciet

In Jctorum Auditorio

Ad diem Augusti horis matutinis

Nicolaus Treptau Silesius.

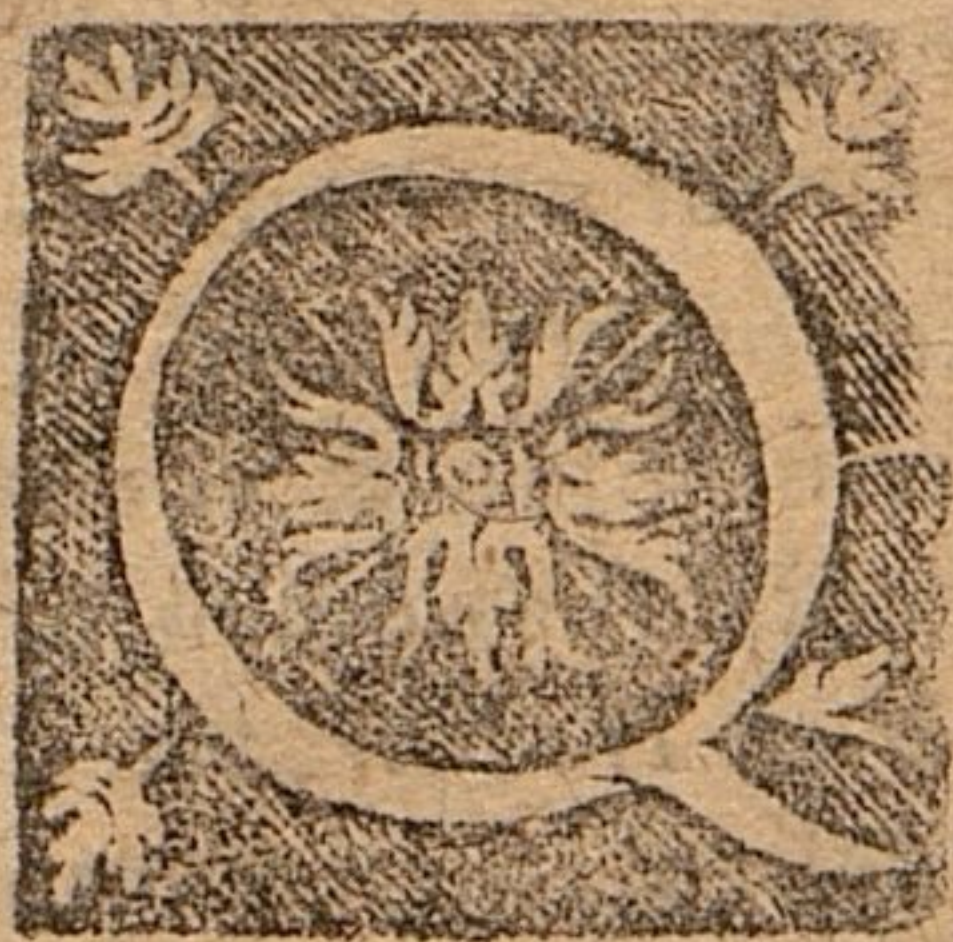
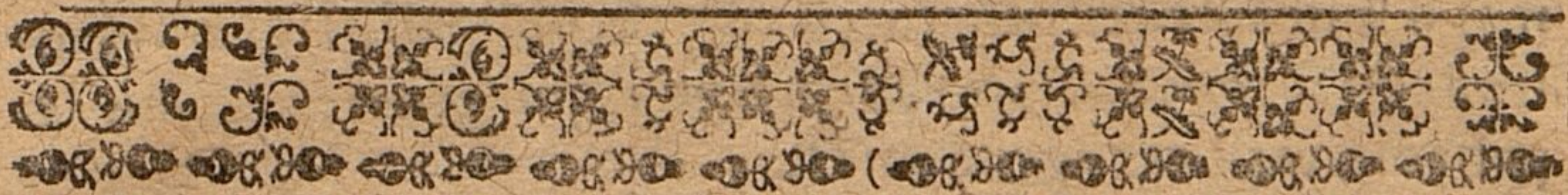

J E N Æ

Literis Weidnerianis, Anno M DC XXXVII.

12

Quando Sacratissimum Imperatorem Justinianum ad omnia consilia omnesque actus semper ab invocatione Divini numinis aggredi solitam novimus, l. 2. pr. C. de offic. praefect. praetor. Affric. Novell. 6. in pr. Ideo vestigia ejus secuti, subsequas de Conditione ex Legem positiones IN NOMINE DOMINI NOSTRI JESU CHRISTI feliciter exordimur.

POSITIO I.

Condicere priscâ lingvâ est denunciare. *S. appellamus, 15. Inst. de Actionib.*

II. De jure enim antiquo, si quis habebat aliquem obligatum, priusquam eum convenire poterat, cogebatur ei denunciare ut solveret: unde dicta est conditio à Con, & Dico, quasi collocutio de debito. *Schneidewin. ad pr. Inst. quib. mod. re contr. oblig. n. 30.*

III. Unde omnes in personam actiones vocantur Conditiones, d. §. 15. *Inst. de Actionib.*

IV. Sunt autem Conditiones vel Generales, vel Speciales.

V. Generales, ut: Conditio ex Lege, Conditio Triticiaria &c. *Wesemb. in paratitl. ff. de Condict. ex L. n. 1.* quarum tamen prior videtur specialis esse Johanni Sichardo *ad rubr. C. de condict. ex L. n. 1.*

VI. Speciales sunt, veluti: Conditio ob causam, conditio sine causâ, conditio furtiva, conditio indebiti, & quaedam alia.

VII. Est autem Conditio ex Lege actio personalis, competens ex obligatione per novam Legem introductâ, non caventem, quo genere actionis experiri oporteat. *Julius Pacius in Isag. in ff. b. t. n. 2.* Vel, ut *Jcti Pauli* verba, quae explicationi

magis sunt apta, retineantur, ita ille: Si obligatio lege novâ introducta sit, nec cautum eâdem lege, quo genere actionis experiamur, ex Lege agendum est.

IX. Verba, *EX LEGE ACTIO*, non hunc habent significatum, quasi singula eorum quid significant horum, ad quæ exprimenda primùm inventa sunt: sed ponuntur, ut Grammatici loquuntur, *πρὸς τὸν ὄνομα* seu materialiter, i. e. conjunctim, quasi ea unum sint nomen indeclinabile, & unius nominis & vocis vice fungantur, intelligaturq; eorum conjunctione nomen & titulus actionis. *Donellus ad l. un. b. r. n. 2 § 17. Treutler, vol. 1. select. disp. 23. th. 1. lit. B.* quamvis etiam eam effluentem denotare possint, ut putat *Bachov, in notis ad Treutler. d. thes. 1. lit. B.*

IX. Neque verò hæc loquendi formula commentitia est. Est enim illa ipsa juris autoribus usitatissima, quam, cum in aliis innumeris, tum maximè in Interdictis penè omnibus liceat observare: ut cum dicitur, Interdictum quorum bonorum, quod Legatorum, uti possidetis, unde vi &c. in quibus omnibus nihil aliud intelligitur, quàm Interdictum, quod istis nominibus appellatur. Nam alioqui adjectiones hæc per se nihil significant, & tantum initium sunt alicujus sententiæ, sed ut diximus, nomina sunt, quibus Interdicta ita appellantur. *rubr. § l. 1. quor. bonor. l. 1. in pr. quod Legator. l. 1. §. est igitur. §. uti possidetis.*

X. Nec dubium est, quin eadem sit & actionum significatio. Cum enim dicimus agere aliquem pro socio, non intelligimus agere eum pro eo, seu nomine ejus, qui socius ejus est, quod tamen verba naturaliter significant: sed agere ipsum pro se & suo nomine, verùm pro socio, i. e. actione eâ quæ appellatur pro socio, *l. si fundus. 39. l. si quis. 41. pro socio.*

XI. Sic agere ex stipulatu est, agere non ex stipulatione, quod nativa significatio verborum exprimit: sed agere ex incertâ stipulatione, eâ actione, quæ appellatur ex stipulatu. *l. si quis. 24. de rebus creditis.*

XII. Sed ne diutiùs in hisce immoremur; sciendum est, in definitione tria *JCTum* exigere. I. Obligationem, eamque non quamlibet, sed certam, nempe nunc primùm introductam

Le-

Lege, non alio Jure. II. Introductam Lege novâ, non veteri.
III. Eâ Lege non debere esse cautum, quo genere actionis sit
experiendum.

XII. Et requiritur imprimis OBLIGATIO, ex quâ actio
hæc introduceatur. Quippe cum actio hæc conditio cluat;
conditio autem omnis actio in personam, quæ semper obliga-
tionem requirit §. 1. *Inst. de Actionib. appelleitur*, §. 15. *Inst. cod.*
ita & hanc actionem obligatio præcedat, necesse est.

XIV. Porrò debet obligatio introducta esse LEGE. *d. l. 1. b. 1.*

XV. Lex autem accipi debet non generaliter omne jus,
neque nimis specialiter propriè & angustè tantum, prout sumi-
tur ea ipsa in §. *constat. 3. Inst. de I. N. G. & C.* Sed simul cum
ipsa omnis alia constitutio similis, i. e. civilis, & quæ ipsâ con-
stitutione vim Legis habet. *Wesembec. in paratit ff b. 1. n. 4.*

XVI. Talis hodie in Imperio Romano est constitutio
paci publicæ, pignorationis, & recenter, nempe anno 1570,
promulgata de arrestis Imperii, &c. *vid. Ordin. Camer. part. 2.*
tit. 9. 21. Treutl. vol. 1. select. disp. 23. th. 1. lit. C.

XVII. Unde etiam est, ut vix assentiri possimus Leopoldo
Hakelmanno alioquin doctissimo viro, qui in *disput. ff. 10.*
th. 14. negat ex SCtis dare hanc ex Lege conditionem, cum
hæc æquè ac aliæ constitutiones nomine Legis veniant. §. *Se-*
natusconsultum. 5. Inst. de I. N. G. & C. Donellus ad d. l. un. n. 9.

XVIII. Eadem causa est & Plebiscitorum, *l. 1. ad L. A-*
quil. ubi Lex Aquilia expressè Lex nominatur, *d. l. 1. in pr.* quæ
tamen nihil aliud est quàm Plebiscitum. *d. l. 1. §. 1. Donellus*
d. loco.

XIX. Hinc palam fit, conditionem hanc non dari ex
Jure gentium, aut Prætorio, quia neq; hæc jura sunt Leges, neq;
horum constitutiones Legibus similes.

XX. Idem judicium esto de statutis Principum superio-
rem recognoscentium, Consuetudinibus & Legibus Munici-
palibus, quas Juri Prætorio comparat Panormitanus in *c. ult. de*
off. leg. Dissent. Br. & eum secutus Bachov. in notis ad Treutl. vol. 1.
disp. 23. th. 1. lit. C.

XXI. Ratio videtur hæc esse, quod ex obligationibus ex Jure Prætorio & gentium originem suam trahentibus, si de his nullæ sint certæ proditæ actiones, tantum præscriptis verbis in factum sit agendum. *l. 1. l. 2. l. solent. 15. de præscript. verb. l. 1. S. 4. de his qui dejecer. l. 1. in pr. si mensor fals. mod. dixerit.*

XXII. Legem insuper NOVAM esse debere nemo non videt. Si enim obligatio prius esset inducta, quæ jam lege novâ confirmaretur, ex confirmatione illâ certè conditioni nostræ locum esse non posse, vel hoc dilemmate dispalescit.

XXIII. Aut Lex quædam vetus actionem certam dedit, aut non dedit: Si actio certa sit prodita, eadem etiam post confirmationem utemur. Si verò lex vetus nullam dedit actionem, erit quidem conditio ex lege, sed ex lege priore quæ actionem induxit, non ex posteriore, quæ hanc confirmavit: Et ita conditio ex Lege semper erit ex Lege obligationem introducente, non autem confirmante, quod *ex l. un. verbo, introducta, b. r.* colligere abundè licet, quamvis qui contradicant non desint. Et hæc sese ita habent, si verbum NOVA ad legem referatur, non verò si ad obligationem.

XXIV. Sunt autem qui statuunt, absurdam fieri sententiam, *in d. l. un. b. r.* si verbum NOVA, legi jungatur, inter quos ultimus non est Bartolus, putantque illud ad obligationem referri potius, ut sit sensus: Si obligatio nova, introducta sit Lege, neque cautum &c. quâcunque Lege id factum sit, sive vetere sive novâ, conditione ex Lege esse agendum.

XXV. Verum enim verò hoc neque contextus orationis patitur, neque verbum INTRODUCTA.

XXVI. Hic namque ipse est contextus: Si OBLIGATIO LEGE NOVA INTRODUCTA SIT. Hic verbum NOVA jungitur cum LEGE, non cum OBLIGATIONE. Quid ergò causæ, ut seriem verborum, sententiam interpretantes intervertere velimus?

XXVII. Ad verbum INTRODUCTA, quod attinet, horum Interpp. opinioni illud ipsum valdè refragatur, quod sua
vi

vi novam obligationem, & non aliam continet. Vetus enim aliqua, si proponeretur, non induceretur Lege, sed confirmaretur. Quod ipsum facit, ut qui novam obligationem exprimere vult, si simpliciter introductam dixerit, satis dixerit, nec poterit verbum *NOVA* adjici, nisi superflue & vitiose. Semper autem in omni oratione & maxime in legibus verba ita accipienda sunt, ne quid frustra & vitiose positum videatur. *l. si quando. 109. in pr. de legat. & fideicom. 1. l. in ambigua. 19. de LL.*

XXIX. Quod usque adeo in hac definitione retinendum est, ut quamvis ita scriptum esset: *SI OBLIGATIO NOVA LEGE INTRODUCITA SIT.* Ut verbum *NOVA*, sine vitio contextus, tam ad obligationem quam ad Legem aptari posset, tamen ad Legem potius deberet referri, ne oratio in redundantiam & superfluitatem incurreret, cum, qui (ut paulo ante dictum) obligationem introductam dixerit, satis dixerit. *Donell. ad b. l. n. 12.*

XXIX. His ita expeditis, quaestio est, quae sit Lex nova, quae veteris? Et certo respectu certaque comparatione omnes Leges novas veteresque dici posse, certum est.

XXX. Verum cum Leges XII. tabb. veteres vocemus, *l. 1. de heredit. petit.* sequens est caeteras LL. & constitutiones postea secutas appellari novas *d. l. 1. & l. 3. de hered. petit.*

XXXI. Ex quo apparet, si his posterioribus Legibus omnibus obligatio constituta sit, ibi competere conditionem ex Lege: si introducta sit obligatio Legibus XII. tabb, hanc conditionem cessare.

XXXII. Legibus enim XII. tabb. latis, statim post ex his compositae sunt actiones, id est, singulis actionibus sua nomina & formulae sunt inditae, quibus agitur de iis causis, de quibus obligationes petitionesve his LL. sunt constitutae. *l. 2. §. his LL. 5. & §. deinde. 6. de O. 7.*

XXXIII. Hinc factum, ut cum obligationes Leg. XII. tabb. suas proprias & usitatas actiones habeant, non desiderent aliud nomen actionis, puta hanc ex Lege conditionem, quae aliis deficientibus quasi subsidio comparata est.

XXXIV.

XXXIV. Denique ut hæc conditio ex L. locum habeat requiritur: *LEGE CAUTUM NON ESSE OPORTERE, QUO GENERE ACTIONIS SIT AGENDUM. d. l. un. b. 1.*

XXXV. Nam ubi Lege actio certa & negotii propria prodita est, frustra alia desideratur, & præsertim talis, quæ non ita proprie rem exprimit, qualis est *Conditio ex L.*

XXXVI. Quod novissimè usum hujus actionis concernit, verba ultima *d. l. un. AGENDUM EST*, eum demonstrant.

XXXVII. Non enim dicit *Jctus Paulus*, condicione ex L. agi, seu condicione ex L. dari posse, alioquin hujus condicione nullus esset usus, cum cuique liberum foret, hæc actione uti, aut non uti. *l. sepè audi. 8. de off. Pres. l. si quis in conscribendo. 29. C. de pactis.* Sed verbis hisce necessitatem innuit agendi, in quâ versatur hujus condicione usus.

XXXVIII. Quòd eò pertinere arbitror, ut sciat actor, dum condicione ex L. agere volet, non esse sibi liberum alio nomine aut formâ uti; sed necesse habere sic experiri, ut nomen hoc condicione exprimat, h. e. dicat, se quod petit, ex hac vel illâ L. cujus beneficio utitur, condicere.

XXXIX. Cujus rei hæc vis est, ut nisi ita actionem instituat, edatque adversario, nulla sit editio, nec intentio teneat. *l. 1. in fin. pr. de edendo. Donell ad h. l. n. 19. in med.* Et tantum de h. l. unicæ explicatione. Commodè nunc ejus quæ in jure passim occurrunt exempla, breviter sunt subjicienda.

XL. Hujus autem generis est 1. *Conditio ex Imperatoris Justiniani constitutione*, quâ ex nudo etiam pacto donator efficaciter ad præstandam rem donatario obligatur, *l. si quis argentum. 35. §. ibi gl. in verbo, tradere, C. de donationib. §. alia autem donationes. §. ibi gl. in verb. necessitas. Inst. eod. Bocerus part. 1. disp. class. 3. disp. 21. th. 1. n. 3. Hakelmannus in disp. ff. disp. 10. th. 14. Ampliff. Dn. D. Prüschend in suâ disput. inaugurali th. 15. Dissentire videtur Wesemb. in parat. ff. de cond. ex L. n. 4.*

XLI.

XLI. 2. Condictio ex ejusdem Imperatoris constitutione, contra eum qui in libello plus petiit summâ, atque ita dolo malo occasionem dedit executoribus, quo majores sportulas exigent, & datur reo convento actio in triplum contra istum actorem. §. *tripli. 24. Inst. de Actionib. Dn. Harprecht. & Rittersbus. ad d. §.*

XLII. 3. Condictio ex aliâ Justiniani constitutione datur reo contra apparitores seu executores litium, sportulas ultra modum legitimum ab eo exigentes, in quadruplum ejus, quod supra modum exegerunt. §. *quadrupli. 25. Inst. de Action. Harprecht. ad eund. §. n. 5.*

XLIII. 4. Ejusdem generis est condictio, quæ competit creditoribus anterioribus cōtra posteriores creditores, quibus heredes defuncti res hereditarias hypothecæ obligatas traderunt ad easdem repetendas. l. *fin. §. fin. verò. 6. C. de jure delib. Bocerus d. class. 3. disp. 21. th. 1. n. 4.*

XLIV. 5. Condictio quam parit contractus Emphyteuticus, ex lege Zenonianâ, l. 1. C. *de jure emphyteutico. §. adeò 3. Inst. de Locat. & Conduct. Treutl. vol. 1. disp. 29. th. ult. lit. G. Wisemb. in parat. ff. si ager vccigalis & c. Dissent. Mynsing. in d. §. adeò 3. & Bachov. in notis ad Treutl. volum. 1. disput. 23. thes. 1. litt. D.*

XLV. 6. Condictio æstimationis servorum &c. Cum enim de servis ejus, qui adulterium commisit, quæstio habetur in causâ adulterii, si servi perierint in tormentis, & postea fortè reus absolutus fuerit, potest condicere æstimationem servorum hâc ex L. condictione. l. 27. §. *fin. ad L. Juliam de adult. Duarenus ad d. l. 27.*

XLVI. 7. Condictio ex L. diffamari. C. *de ingenuis manumiss. l. 5. Treutl. vol. 1. disp. 23. th. 1. litt. D. Bocerus d. disp. 21. th. 1. n. 5. Quam in dubium vocare conatur Bachov. in notis ad Treutl. d. disp. 23. th. 1. litt. D.*

XLVII. 8. Condictio quâ experitur is, qui in divisione rei communis circumscriptus est. l. 3. C. *commun. utriusq. judic. & ibi Job. Siehard. n. 9. Seburff. consil. 28. n. 9. cent. 1.*

B

XLIIX.

XLIX, 9. *Condictio quâ ex literarum obligatione agitur. tit. Inst. de litter. oblig. gl. in verbo condictio. Br. ad l. unic. de condict. ex Lege. Johan. Schneidewin. ad tit. Inst. de litter. obl. n. 8 & 9.*

XLIX. 10. *Talis est & condictio ad supplendam legitimam ex constitutione Justiniani in l. 30. & l. 36. C. de inofficioso testamento.*

L. *Similiter, ut supra dictum, ex novissimis Imperii constitutionibus actiones, Conditiones ex Lege dicuntur, utpote quæ usurarum nomine dantur, Reichs Abschied de anno 1500. de anno 1530. tit. von wucherlichen Contracten. Item: tit. von Jüden und ihrem Wucher. Mejer. in Colleg. Argent. lib. 12. tit. 2. tb. 2. Ordin. Camer. Imper. part. 2. tit. 9. 21. vid. supr. tb. 16.*

Arque hæc quidem de hæc materiâ hoc accessu dicta sufficiant.

COROLLARIA.

I. *Tutorem remotum ob latam culpam non fieri infamem cum Magnifico Dno Franzkio contra Donellum statuimus.*

II. *Emphyteusin non esse contractum stricti juris, sed bonæ fidei contra Wesenbecium cum Francisco Connano sentimus.*

III. *Mulierem dotis nomine Creditoribus expressam anteriorem hypothecam habentibus, præferendam esse, ex l. assiduis. 12. C. qui potiores in pignore &c. probari vix potest.*

IV. *Donatio inter virum & uxorem sub jurejurando facta, de Jure Canonico subsistit.*

V.

V. Si Monachus heres institutus hereditatem repudiarit, quæritur, utrū vulgariter substitutus, si quis est, præferendus veniat monasterio? Affirm. Nec inter multas Canonistarū rationes, quas pro Monasterio adducunt, quicquam adversatur *c. si religiosus 27. de elect. in 6.* Ubi Monachus neque velle, neque nolle habere, & ex sui superioris imperio pendere dicitur. Locum enim inveniunt hæc in iis rebus, quæ ad professionem Monasticam pertinent. Quin autem retineat Monachus voluntatem, non est ut quis dubitet. Et jocosè de Monachis scribit Franciscus Duarenus, *de condict. indebiti c. 6.* inquit: Nos experimur, Monachos velle & nolle. Velle quidem, ut cum est potandum & edendum: nolle verò, ut cum est jejunandum. Unde dicuntur Monachi facere nolentes & volentes. *Ampliss. & Excellentiss. Dn. Præses in prælectionib. suis publ. de substitutionibus part. 2. cap. 4. ferè ab initio.*

VI. Comites & Barones in pari dignitatis gradu sunt constituti; *Dn. Præses in suis prælect. publ. feudilib. part. gen. cap. 7.*

VII. Concesso feudo nobili, nobilitas concessa non intelligitur.

VIII. Rusticum rem suam allodiam in feudum (licèt alii contra sentiant) rectè concedere, dicimus.

IX. Si alicui concessum sit feudum pro se & heredibus quibuscunque &c. feminam ex hujusmodi pactis ad successionem feudi non admittendam esse, verius est.

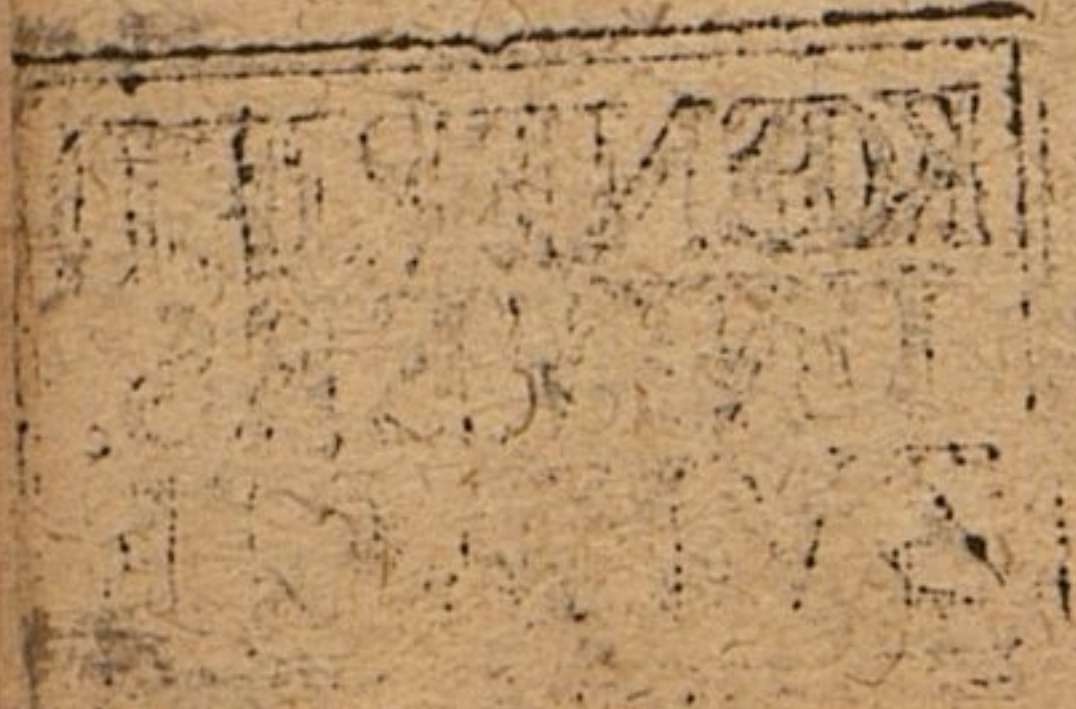
X

X. Feminae potius ex mera consuetudine in feudo Ecclesiastico succedunt, quam ex natura feudi. Unde evertitur tritum illud in ore omnium proverbium: Der Krumbstab schliesse niemand aus / eo quod Ecclesiastici manuali auxilio & armato non indigeant, sed tueantur se lacrymis & jejuniis, quibus feminarum sedulitate & aptitudine se strenuo coadjuvari posse, putent.

XI. Divisio feudi in hereditarium & Non hereditarium, quod feudum ex pacto & providentia dicitur, in jure quidem feudali non usque adeo est fundata; est tamen utilissima & communiter recepta.

XII. Felonia tam ad Dominum quam ad Vasallum refertur.

F I N I S.

ULB Halle
003 862 070

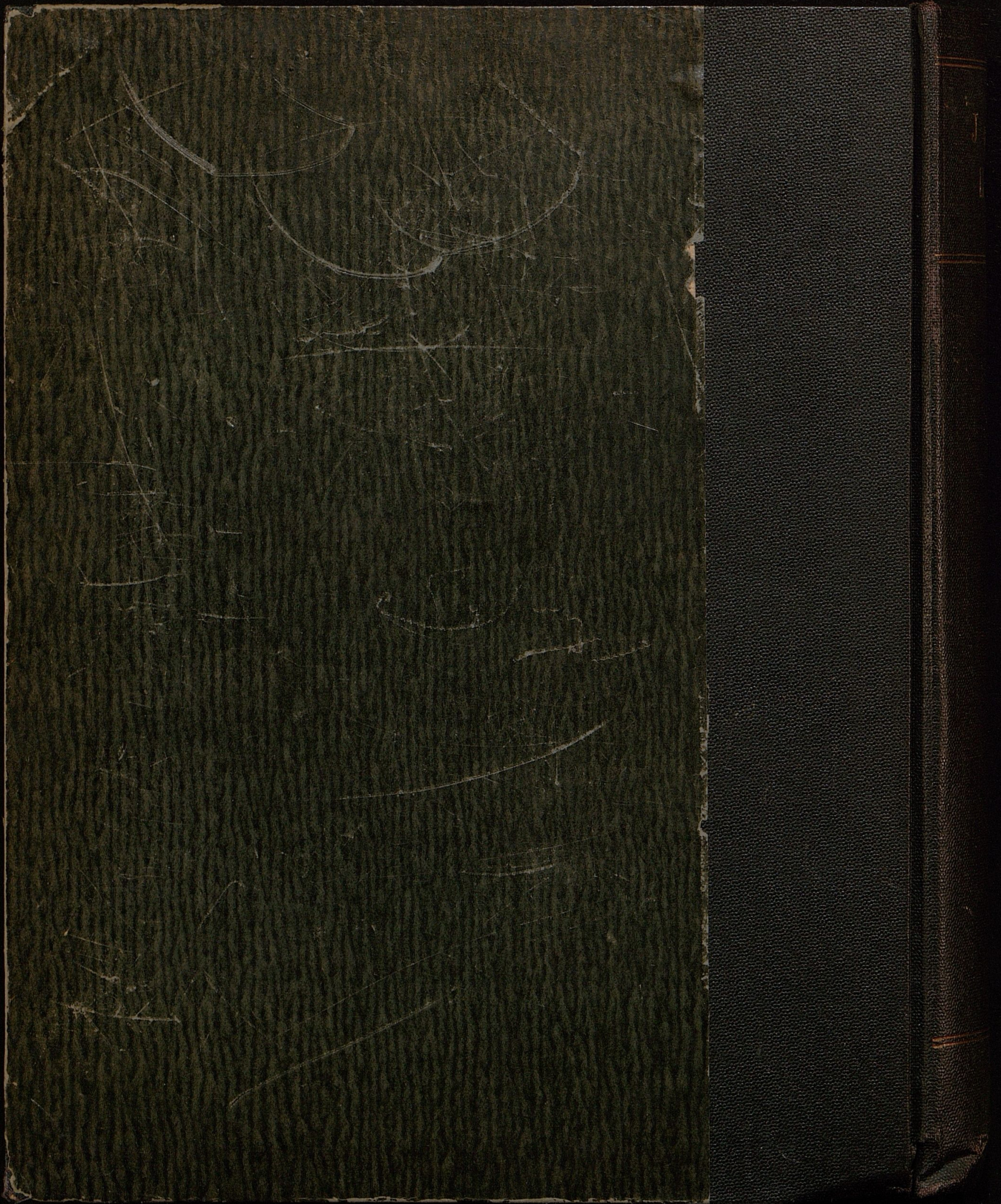
3

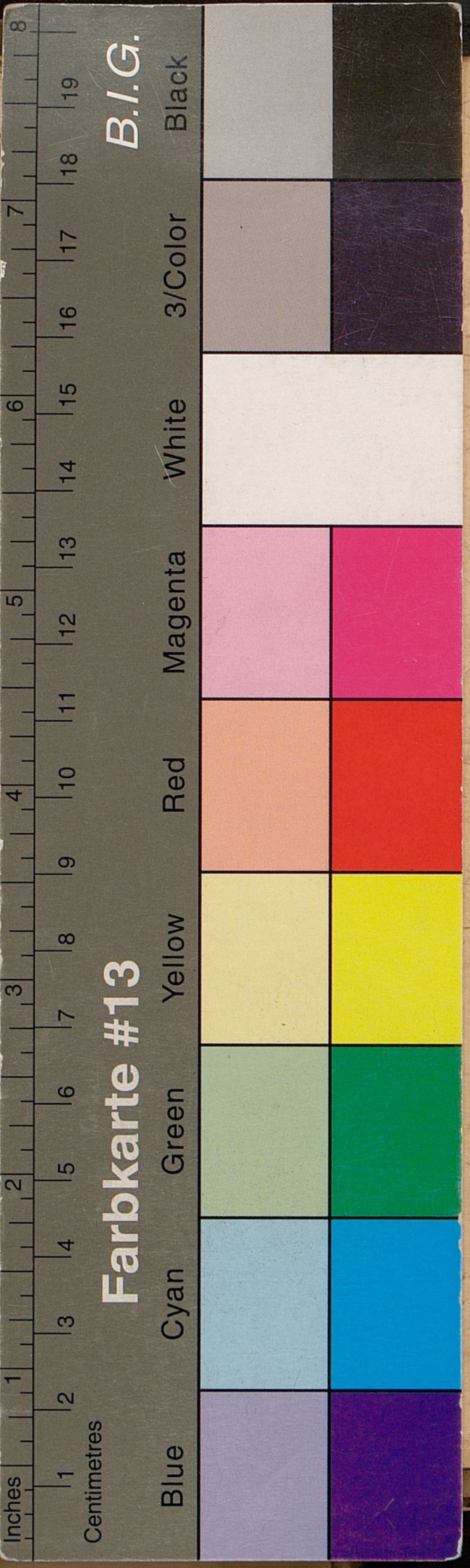

Sb.

Von

B.I.G.

Farbkarte #13

~~XXXIX.~~ G. 33. num. 5. 7

Disputatio
ad

1637, 12

I. unic. ff. de con-
ditione ex Lege,

21

Quam

Deo Ter Opt. Max. adjuvante,

Magnifico & Nobilissimo Jctorum Collegio in inclutâ
Jenensi Academiâ permittente,

Præsidente,

Viro

Amplissimo, Consultissimo atque Excellentissimo

DN. ERASMO UNGEPAUR;

Jcto Eminentissimo, Antecessore hujus Aca-
demix Celeberrimo, Consiliario Saxonico, Curix Provin-
cialis & Scabinatûs Adfessore gravissimo &c. Dn. Præce-
ptore ac Fautore suo æviternum

colendo,

Publico examini subjiciet

In Jctorum Auditorio

Ad diem Augusti horis matutinis

Nicolaus Treptau Silesius.

J E N Æ

Literis Weidnerianis, Anno M DC XXXVII.

12

